

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Α΄. Αντικείμενο του εγχειριδίου

Με το ν. 3133/2003 «Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης» (ΦΕΚ Α 85) πραγματώνεται συστηματικά, για πρώτη φορά στην ελληνική έννομη τάξη υπό το Σύνταγμα του 1975, ο θεσμός της νομοθετικής κωδικοποίησης. Ο θεσμός αυτός βρίσκει θεμέλιο στο άρθρο 76 παρ. 7 του Συντάγματος, με το οποίο και κατοχυρώνεται. Η αξιοποίησή του έχει καταστεί πλέον απολύτως αναγκαία, δεδομένου ότι η συγκέντρωση και συστηματική ταξινόμηση των συναφών κανόνων συμβάλλει αποφασιστικά στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων του ατόμου - πολίτη, στη διευκόλυνση των διοικητικών οργάνων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στην ευχερέστερη επικράτηση των αρχών της νομιμότητας και της ασφάλειας δικαίου και εντέλει στην εμπέδωση της αρχής του κράτους δικαίου.

Με το άρθρο 2 παρ. 5 του προαναφερόμενου νόμου παρέχεται αρμοδιότητα στην Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης (ΚΕΚ) για τη συγγραφή «Εγχειριδίου», δηλαδή κειμένου οδηγιών που πρέπει να ακολουθούνται κατά την κωδικοποιητική διαδικασία. Κατ' εφαρμογή της διάταξης αυτής συντάχθηκε το παρόν κείμενο, στο οποίο περιλαμβάνονται ορισμένοι βασικοί κανόνες που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση ουσιαστικών και διαδικαστικών ζητημάτων, τα οποία ανακύπτουν κατά την κωδικοποίηση νομοθετικών διατάξεων, καθώς και στην επίτευξη ενότητας και ομοιομορφίας ως προς την εμφάνιση και διατύπωση των διαμορφούμενων κειμένων των κωδίκων.

Β΄. Ζητήματα διαδικασίας

Η κωδικοποίηση αποτελεί, σε αρκετές περιπτώσεις, μία σύνθετη διαδικασία που αναλύεται σε επιμέρους στάδια. Η διαδικασία αυτή αρχίζει με τη συγκέντρωση και καταγραφή της σχετικής με την κωδικοποίηση ύλης (νομοθετικές ή και κανονιστικές πράξεις).

Σύμφωνα με τον παραπάνω ν. 3133/2003, οι διατάξεις τυπικών νόμων κωδικοποιούνται χωριστά από τις διατάξεις κανονιστικών διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων και άλλων πράξεων της διοίκησης και οι αντίστοιχοι κώδικες κυρώνονται με διαφορετική διαδικασία. Τα σχέδια κωδίκων που περιλαμβάνουν διατάξεις τυπικών νόμων προορίζονται για κύρωση από τη Βουλή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 76 του Συντάγματος. Στους κώδικες αυτούς μπορεί να περιληφθούν κατ' εξαίρεση διατάξεις κανονιστικών διαταγμάτων και αποφάσεων, αν αυτό είναι απολύτως απαραίτητο για τις ανάγκες της κωδικοποίησης, δηλαδή αν δεν είναι δυνατός ο διαχωρισμός τους χωρίς αλλοίωση της εννοίας της κωδικοποιούμενης διάταξης του νόμου, όπως στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες συμπληρώνεται ή τροποποιείται η διάταξη ή επεκτείνεται ή περιορίζεται το πεδίο εφαρμογής της με προεδρικό διάταγμα ή με άλλη κανονιστική διοικητική πράξη που εκδόθηκε με βάση σχετική νομοθετική εξουσιοδότηση.

Αντιθέτως, τα σχέδια κωδίκων που περιλαμβάνουν διατάξεις κανονιστικών διαταγμάτων και πράξεων προωθούνται για κύρωση με προεδρικό διάταγμα, δεδομένου ότι η κύρωση και αυτών των σχεδίων με νόμο θα είχε ως αποτέλεσμα την ανεπίτρεπτη κατά το Σύνταγμα πρόσδοση τυπικής ισχύος νόμου σε διατάξεις κανονιστικών πράξεων με περαιτέρω νομικές συνέπειες που σχετίζονται κυρίως με τη δυνατότητα τροποποίησής τους με όμοια κανονιστική πράξη.

Οι Κανονισμοί των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν συμπεριλαμβάνονται στα σχέδια κωδίκων. Επίσης, δεν κωδικοποιούνται νόμοι που κυρώνουν διεθνείς συμβάσεις. Ως διατάξεις υπερνομοθετικής ισχύος όμως, τόσο οι Κανονισμοί όσο και οι νόμοι που κυρώνουν διεθνείς συμβάσεις λαμβάνονται υπόψη στην κωδικοποίηση, στην περίπτωση, κατά την οποία έχουν ως συνέπεια την τροποποίηση ή την κατάργηση ρυθμίσεων της εθνικής νομοθεσίας.

Εθνικά νομοθετήματα που μεταφέρουν κοινοτικές οδηγίες στην ελληνική έννομη τάξη συμπεριλαμβάνονται στα σχέδια κωδίκων. Στην περίπτωση αυτή είναι σκόπιμο να επισημαίνεται το γεγονός αυτό, λόγω της αυξημένης τυπικής ισχύος των κοινοτικών οδηγιών, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Συντάγματος.

Η ΚΕΚ προσδιορίζει την έκταση της κωδικοποίησης (νομοθετήματα και ενδεχομένως μεμονωμένες διατάξεις που θα περιληφθούν στον προς κατάρτιση κώδικα) καθώς και το διάγραμμά της.

Μετά τη συγκέντρωση και καταγραφή κατά τα ανωτέρω της προς κωδικοποίηση ύλης ακολουθεί η κατάρτιση προσχεδίου του κώδικα.

Η συγκέντρωση της σχετικής νομοθεσίας και η κατάρτιση του διαγράμματος της κωδικοποίησης και του προσχεδίου κώδικα μπορεί να ανατίθενται σε ομάδες εργασίας καθώς και σε τρίτα πρόσωπα ή φορείς (ειδικούς επιστήμονες, ερευνητικά ή

πανεπιστημιακά ιδρύματα), όπως ορίζει ο νόμος. Η κατάρτιση του διαγράμματος μπορεί κατά την κρίση της ΚΕΚ να ανατίθεται σε ομάδα εργασίας ή φορείς που μπορεί να είναι είτε οι ίδιοι είτε διαφορετικοί από εκείνους, στους οποίους ανατίθεται η καταγραφή και συγκέντρωση της νομοθεσίας και η κατάρτιση του προσχεδίου του κώδικα. Τούτο, διότι η διάρθρωση της ύλης συνιστά λεπτή επιστημονική εργασία, η οποία καλείται να αντιμετωπίσει σειρά σοβαρών ζητημάτων. Το διάγραμμα μπορεί να αναπροσαρμόζεται, όταν κρίνεται αναγκαίο, με την πρόοδο της εργασίας.

Συντονιστές των ομάδων εργασίας ορίζονται μέλη της ΚΕΚ, τα οποία και την ενημερώνουν διαρκώς για την πρόοδο των εργασιών καθώς και για τα τυχόν ανακύπτοντα ζητήματα.

Όσο διαρκεί η διαδικασία της κωδικοποίησης, στο κείμενο του καταρτιζόμενου προσχεδίου κώδικα πρέπει να παρατίθενται και να διατηρούνται κατά τρόπο εμφανή οι τροποποιήσεις (προσθήκες, διαγραφές, αναδιάρθρωση κειμένου) και οι παρεμβάσεις της ομάδας εργασίας και της Επιτροπής σε όλα τα στάδια επεξεργασίας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση των κατάλληλων επιλογών προγραμμάτων ηλεκτρονικού υπολογιστή. Επίσης, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, δίπλα σε κάθε παράγραφο άρθρου του προσχεδίου κώδικα υπάρχει περιθώριο, στο οποίο αναφέρονται οι διατάξεις που κωδικοποιούνται στην συγκεκριμένη παράγραφο. Στον παράτιτλο αναφέρονται και διατάξεις σχετικές ή συναφείς, οι οποίες εξηγούν τυχόν απόκλιση του κειμένου του σχεδίου κώδικα σε σχέση με το κωδικοποιούμενο κείμενο, όπως στις περιπτώσεις μεταβολής του τίτλου υπουργείων ή υπηρεσιών, μεταφοράς αρμοδιοτήτων και μεταβολής των χρησιμοποιούμενων όρων. Η βασική διάταξη που κωδικοποιείται αναφέρεται πάντα πρώτη στον παράτιτλο κάθε παραγράφου. Οι λοιπές διατάξεις που ασκούν άμεση επιρροή στο κείμενο αναφέρονται στον παράτιτλο μετά την πρώτη διάταξη. Νέα άρθρα που προστίθενται στο προσχέδιο κατά την επεξεργασία λαμβάνουν ένα μοναδικό αριθμό (π.χ. 1α, 2α, ή Κ1, Κ2 κ.ο.κ.), ώστε να μην ανακύπτει ανάγκη αναρίθμησης των επόμενων άρθρων και τυχόν εσωτερικές παραπομπές να έχουν σταθερό σημείο αναφοράς. Στο τέλος της διαδικασίας οι ενδείξεις των τροποποιήσεων αφαιρούνται και οι αναγκαίες διευκρινήσεις εντάσσονται στην αιτιολογική έκθεση, προκειμένου να επεξηγηθεί η προέλευση των σχετικών διατάξεων της κωδικοποίησης. Επίσης, αριθμούνται πλέον τα άρθρα με την τελικώς διαμορφούμενη αύξουσα σειρά, αφού ληφθεί μέριμνα για την αναρίθμηση και των τυχόν εσωτερικών παραπομπών.

Για την καλύτερη χρήση των κωδίκων από τον εφαρμοστή και τον ερμηνευτή των διατάξεών τους, στο τελικό κείμενο σχεδίου κώδικα κανονιστικών πράξεων οι κωδικοποιούμενες και οι σχετικές και συναφείς διατάξεις καθώς και οι τυχόν σχετικοί κοινοτικοί κανόνες που μνημονεύονται σε αυτές είτε διατηρούνται ως παράτιτλοι

δίπλα σε κάθε άρθρο ή παράγραφο του κώδικα είτε αναγράφονται κάτω από τον τίτλο κάθε άρθρου, ο τρόπος, όμως, παράθεσης των διατάξεων αυτών πρέπει να είναι ομοιόμορφος. Αντιθέτως, οι διατάξεις αυτές δεν διατηρούνται στο κείμενο του τελικού σχεδίου κώδικα νόμων, αλλά αναφέρονται αναλυτικά στους πίνακες αντιστοιχίας διατάξεων κώδικα και κωδικοποιούμενων διατάξεων.

Τον κώδικα συνοδεύει αιτιολογική έκθεση, παράρτημα κωδικοποιητικών και παράρτημα κωδικοποιούμενων διατάξεων, σύμφωνα με όσα αναφέρονται παρακάτω.

Το προσχέδιο λαμβάνει την τελική μορφή του, αφού υποστεί την προσήκουσα επεξεργασία από την ΚΕΚ, η οποία και το προωθεί προς τον αρμόδιο υπουργό, διά της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης, προκειμένου να υποβληθεί στη Βουλή σχετικό σχέδιο νόμου προς ψήφιση με τη διαδικασία των κωδίκων ή να προταθεί η έκδοση σχετικού προεδρικού διατάγματος, κατά περίπτωση.

Γ'. Περιεχόμενο

Η κωδικοποίηση αφορά ισχύουσες διατάξεις. Τούτο, επομένως, σημαίνει ότι τυχόν καταργηθείσες, ρητώς ή σιωπηρώς, θα πρέπει να απαλείφονται. Αν μία διάταξη δεν περιλαμβάνεται στην κωδικοποίηση διότι έχει καταργηθεί σιωπηρώς, αυτό αναφέρεται ρητά στην αιτιολογική έκθεση του κώδικα. Η σχετική απόφαση (περί της διαγραφής) αποτελεί προϊόν λεπτής ερμηνευτικής επεξεργασίας. Η απάλειψη είναι ευχερής, όταν υπάρχει ρητή διάταξη νόμου ή κανονιστικής πράξης ή σχετική απόφαση του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, όταν αυτό ασκεί την αρμοδιότητα του άρθρου 100 παρ. 1 στ. ε' του Συντάγματος για την άρση της αμφισβήτησης περί της ουσιαστικής αντισυνταγματικότητας διάταξης τυπικού νόμου. Αντιθέτως, είναι δυσχερέστερη, όταν πρόκειται περί σιωπηρής κατάργησης, όπως όταν, με νεότερη διάταξη, ρυθμίζεται ακριβώς το ίδιο αντικείμενο ή γενικότερα το ρυθμιστικό πεδίο της μεταγενέστερης καλύπτει απολύτως την προγενέστερη ρύθμιση, ενόψει του ερμηνευτικού κανόνα ότι δεν μπορούν να συνισχύουν δύο διατάξεις για το ίδιο αντικείμενο και της αρχής ότι μεταγενέστερος νόμος καταργεί προγενέστερο. Επισημαίνεται ότι σιωπηρή κατάργηση επέρχεται, εκτός των άλλων, και σε περίπτωση αντίθεσης προς μεταγενέστερο Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Επίσης, τυχόν μεταβατικές διατάξεις των κωδικοποιούμενων πράξεων, οι οποίες έχουν απολέσει πλέον το αντικείμενο εφαρμογής τους, πρέπει να απαλείφονται. Η πιθανολόγηση ότι υφίστανται εκκρεμείς υποθέσεις, οι οποίες ρυθμίζονται με τις μεταβατικές αυτές διατάξεις, δεν συνιστά καθ' εαυτή λόγο κωδικοποίησης των μεταβατικών διατάξεων.

Όταν κάποια κωδικοποιούμενη διάταξη θέτει προθεσμία, η οποία έχει παρέλθει, για την έκδοση κανονιστικής πράξης, η μνεία της προθεσμίας αυτής στην κωδικοποίηση παραλείπεται, εκτός αν από την οικεία διάταξη συνάγεται η ανάγκη αναγραφής της.

Ο συντάκτης του κώδικα διαθέτει ευχέρεια να αναδιατυπώνει τις σχετικές διατάξεις, ώστε να χαρακτηρίζονται από λιπότητα, συνεκτικότητα και φραστική ομοιομορφία. Η αναδιατύπωση συνιστά πτυχή της ευχέρειας αυτής, στην οποία κατ'εξοχήν περιλαμβάνεται και η επέλευση των αναγκαίων μεταβολών, σε περίπτωση που έχει προηγηθεί μεταφορά αρμοδιοτήτων ή οργανωτική αναδιάρθρωση (π.χ. μεταβολή της ονομασίας Υπουργείου ή Γενικής Γραμματείας ή μεταβολή νομικού όρου). Τέτοιου είδους μεταβολές είναι συχνές στη νομοθετική και διοικητική πρακτική, ώστε η σχετική ενημέρωση του κειμένου του συγκροτούμενου κώδικα να αποτελεί πραγματικά πολύτιμη βοήθεια προς τον εφαρμοστή του δικαίου, ο οποίος δεν είναι κατ'ανάγκην ο έμπειρος νομικός. Η ευχέρεια αυτή ωστόσο δεν περιλαμβάνει τη μεταβολή της ισχύουσας ρύθμισης.

Στις περιπτώσεις διατάξεων, με τις οποίες προβλέπεται η έκδοση απόφασης από περισσότερους υπουργούς, στο κείμενο του κώδικα η απόφαση αυτή θα μνημονεύεται ως εξής: «με κοινή απόφαση των Υπουργών .....». Ως προς τη σειρά αναγραφής των Υπουργών, ακολουθείται η διατύπωση της κωδικοποιούμενης διάταξης, ενώ ως προς τον τίτλο των υπουργών ακολουθείται η ονομασία τους κατά το χρόνο της κωδικοποίησης.

Κρίνεται επίσης απαραίτητο να τίθεται στον κώδικα ρητή πρόβλεψη για τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως των κανονιστικών πράξεων, των οποίων η έκδοση προβλέπεται από τις κωδικοποιούμενες διατάξεις, έστω και αν δεν περιέχεται σχετική ρήτρα στις διατάξεις αυτές, εκτός εάν προβλέπεται άλλος τρόπος δημοσίευσης κατά το νόμο περί Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

Η ΚΕΚ διατηρεί την ευχέρεια να υποβάλει διά της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης προτάσεις προς τους καθ' ύλην αρμόδιους υπουργούς για νομοθετικές ρυθμίσεις προς κάλυψη κενών της νομοθεσίας ή προς άρση διαπιστούμενων αντινομιών, ασαφειών ή αντιθέσεων προς το Σύνταγμα, το κοινοτικό δίκαιο ή διεθνείς συμβάσεις, ιδίως όταν οι αντιθέσεις αυτές έχουν διαπιστωθεί με δικαστικές αποφάσεις. Οι εν λόγω προτάσεις πρέπει να συνοδεύονται από ολοκληρωμένο σχέδιο διάταξης.

Δ'. Ομοιομορφία ως προς την εμφάνιση και τη διατύπωση

Οι διατάξεις του κώδικα πρέπει να χαρακτηρίζονται από ομοιομορφία ως προς τη δόμηση και τη διατύπωση του περιεχομένου τους, στο μέγιστο δυνατό βαθμό για

κείμενο που αποτελεί κωδικοποίηση και όχι εξ υπαρχής νομοθέτηση. Η τήρηση των υποδείξεων, οι οποίες διατυπώνονται στο παρόν εγχειρίδιο, σε σχέση με τα νομοτεχνικά ζητήματα που εγείρονται μπορεί να εξασφαλίσει την επιδιωκόμενη ομοιομορφία.

Συγκεκριμένα, η συντομία, σαφήνεια και περιεκτικότητα κατά τη διατύπωση των άρθρων συνιστά αρετή του κώδικα. Οι προτάσεις πρέπει να είναι σύντομες και εύληπτες. Πρέπει να αποφεύγονται πλατειασμοί και πολύπλοκες διατυπώσεις που πολλές φορές δημιουργούν ασάφεια. Επίσης, πρέπει να αποφεύγονται οι μακρές, δαιδαλώδεις και σχοινοτενείς φράσεις που απαρτίζονται από πλήθος επιμέρους παρενθετικών ή αναφορικών προτάσεων, καθιστώντας δυσχερή ή και αδύνατη την κατανόηση. Η κατανομή των νοημάτων σε περισσότερες αυτοτελείς, μικρές, περιεκτικές και ακριβόλογες προτάσεις συμβάλλει στην ευχερέστερη κατανόηση του κειμένου του κώδικα. Οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων μερών της φράσης πρέπει να είναι γραμματικά σωστές. Δεν πρέπει να καταλείπεται περιθώριο αμφισβήτησης εάν, για παράδειγμα, το αντικείμενο αφορά το ρήμα της κύριας πρότασης ή το ρήμα της δευτερεύουσας πρότασης.

Το κείμενο πρέπει να χωρίζεται σε εύκολα αφομοιώσιμες υποδιαιρέσεις, διότι ένα κείμενο υπερβολικά πυκνό μπορεί να είναι δυσχερώς κατανοητό. Η κατάτμηση αυτή δεν επιτρέπεται, ωστόσο, να καταλήξει σε υπέρμετρο και τυπολατρικό κατακερματισμό του κειμένου των διατάξεων.

Δεν είναι απαραίτητο από άποψη ερμηνείας ούτε ευκαίιο από άποψη σαφήνειας να εξαντλείται το αντικείμενο των ρυθμίσεων ορισμένου θέματος σε ένα μόνο άρθρο. Είναι προτιμότερο οι σχετικές ρυθμίσεις να περιλαμβάνονται σε περισσότερα άρθρα που συγκεντρώνονται στο ίδιο κεφάλαιο. Όταν υπάρχει ανάγκη, είναι προτιμότερο να αυξάνεται ο αριθμός των άρθρων παρά οι παράγραφοι που περιέχονται σε αυτά. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνονται μεταγενέστερες μεταβολές, τροποποιήσεις ή αντικαταστάσεις διατάξεων του κώδικα, καθώς και οι παραπομπές άλλων νομοθετημάτων σε αυτές.

Η εφαρμογή των παραπάνω οδηγιών τελεί υπό την προϋπόθεση ότι η αναδιάρθρωση των διατάξεων δεν συνεπάγεται αλλοίωση της εννοίας των κωδικοποιούμενων κανόνων ή τη δημιουργία ερμηνευτικών προβλημάτων. Επίσης, πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή, αν η κείμενη νομοθεσία παραπέμπει σε κωδικοποιούμενη διάταξη. Στην περίπτωση αυτή, τυχόν διάσπαση εκτεταμένης ή σχοινοτενούς διάταξης σε περισσότερες παραγράφους ή άλλες ενότητες κατ' εφαρμογή των προαναφερθεισών οδηγιών, μπορεί να δημιουργήσει κίνδυνο αλλοίωσης της εννοίας των διατάξεων που παραπέμπουν στην κωδικοποιούμενη

διάταξη. Στην εξαιρετική αυτή περίπτωση σκόπιμο είναι να αποφεύγεται οποιαδήποτε επέμβαση στη δομή της κωδικοποιούμενης διάταξης.

Επίσης, η λελογισμένη χρήση όρων της επιστήμης ή της καθομιλουμένης είναι αποδεκτή, εφόσον κινείται στο πλαίσιο της επίσημης νεοελληνικής (δημοτικής) γλώσσας και στις απαιτήσεις ενός δημόσιου κειμένου που υπερβαίνει τα στενά όρια μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής και μίας περιορισμένης χρονικής περιόδου. Η πυκνότητα λ.χ. που εξασφαλίζει στο λόγο η χρήση μιας μετοχής ή μιας φράσης ή μιας παγιωμένης έκφρασης, που πάντως δεν έχει αντικατασταθεί από κάποια άλλη αντίστοιχη της δημοτικής, δεν πρέπει να θυσιάζεται σε τυπολατρικούς κανόνες, οι οποίοι οδηγούν σε λεκτική χαλαρότητα, εξεζητημένη απλούστευση και αλλοίωση του ύφους ενός επίσημου νομικού κειμένου, όπως είναι το κείμενο του κώδικα.

Εξάλλου, ιδιαίτερη φροντίδα πρέπει να καταβάλλεται κατά τη διατύπωση του κειμένου του κώδικα για την εξασφάλιση της επιβαλλόμενης ομοιομορφίας στους όρους σε σχέση και με τη λοιπή νομοθεσία. Η ανομοιομορφία, ιδίως στην ορολογία, ενδέχεται να έχει δυσμενείς επιπτώσεις ακόμη και στο ουσιαστικό περιεχόμενο του κώδικα, προκαλώντας ερμηνευτικά ζητήματα.

Ειδικότερα, προκειμένου να διευκολυνθεί η κατανόηση και η ερμηνεία μιας διάταξης, πρέπει να υπάρχει μέριμνα για τη συνοχή του κειμένου. Μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ της τυπικής συνοχής, που αφορά τις πτυχές της ορολογίας, και της ουσιαστικής συνοχής με ευρεία έννοια, που αφορά τη λογική του συνόλου του κώδικα.

Η συνοχή του κειμένου εξασφαλίζεται με την χρήση του ίδιου γλωσσικού ιδιώματος, των ίδιων γραμματικών κανόνων και ίδιων όρων για να αποδίδονται οι ίδιες έννοιες. Δηλαδή, ταυτόσημοι όροι δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται για να εκφράσουν διαφορετικές έννοιες. Ο στόχος έγκειται στη μη ύπαρξη διαφορετικών εννοιών, αντιφάσεων ή αμφιβολιών ως προς τη σημασία μίας έννοιας. Επομένως, ο ίδιος όρος πρέπει να χρησιμοποιείται με ομοιόμορφο τρόπο όταν πρέπει να αποδοθεί η ίδια έννοια, ενώ όταν αποσκοπείται η απόδοση διαφορετικής έννοιας πρέπει να επιλέγεται άλλος όρος.

Στο σύνολο του κώδικα πρέπει να υπάρχει σεβασμός των ορισμών. Επομένως οι ορισμοί πρέπει να χρησιμοποιούνται με ομοιόμορφο τρόπο και το περιεχόμενο δεν επιτρέπεται να αφίσταται των ορισμών που δίδονται.

Ε΄. Ενότητα

Ο ίδιος ο σκοπός του εγχειρήματος της κωδικοποίησης υπαγορεύει την πιστή τήρηση του κανόνα της ενότητας ως προς την κωδικοποιούμενη ύλη. Οι νομοθετικές

ή κανονιστικές πράξεις που κωδικοποιούνται πρέπει να είναι συναφείς ως προς το αντικείμενό τους, όπως άλλωστε προβλέπει και το Σύνταγμα (άρθρο 74 παρ. 5 εδάφ. τρίτο). Τούτο σημαίνει ότι τυχόν μη συναφείς («σχετικές») διατάξεις των κωδικοποιούμενων νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων πρέπει να επισημαίνονται, αλλά δεν περιλαμβάνονται στο κείμενο του κώδικα. Όπως είναι ευνόητο, οι διατάξεις αυτές εξακολουθούν να ισχύουν.

ΣΤ΄. Τίτλοι

Ο τίτλος του κώδικα πρέπει να είναι αρκούντως γενικός, συνοπτικός και περιεκτικός αποδίδοντας το περιεχόμενό του. Ειδικότερα, πρέπει να προτιμώνται διατυπώσεις απλές και ευσύνοπτες, οι οποίες επιτρέπουν την ευχερή, αλλά ακριβή προϋδέαση του αναγνώστη. Σκόπιμη είναι η χρήση των όρων «Κώδικας»/«Κωδικοποίηση» και, σε κάθε περίπτωση, της ονομαστικής κατά την εισαγωγική διατύπωση του τίτλου, ενώ πρέπει να αποφεύγεται η χρήση προθέσεων ή επιρρημάτων («Περί...» ή «Για...»).

Ο τίτλος των βιβλίων, μερών, κεφαλαίων και άρθρων πρέπει να είναι επίσης γενικός, συνοπτικός και να αποδίδει το περιεχόμενό τους. Ο τίτλος μιας υποδιαίρεσης του κώδικα (π.χ. Μέρους) δεν επιτρέπεται να ταυτίζεται με τον τίτλο άλλης, του ίδιου ή διαφορετικού επιπέδου (π.χ. Κεφαλαίου).

Κάθε άρθρο φέρει τίτλο, για τον οποίο ισχύουν όσα αναφέρθηκαν, προκειμένου για τους τίτλους των «βιβλίων», «μερών», «τμημάτων» και «κεφαλαίων». Κατά κανόνα, ο τίτλος άρθρου που υποδιαιρείται σε παραγράφους πρέπει να αναφέρεται στο περιεχόμενο περισσότερων ή όλων των παραγράφων, ενώ η σειρά της μνείας των θεμάτων στον τίτλο πρέπει, καταρχήν, να είναι αντίστοιχη με τη σειρά των παραγράφων.

Ζ΄. Διάρθρωση του περιεχομένου

1. Συστηματική διαίρεση του κώδικα

Αναλόγως προς το περιεχόμενο και την έκταση, το κείμενο του κώδικα μπορεί να διαιρείται σε «Βιβλία», «Μέρη», «Τμήματα», «Κεφάλαια» και «Άρθρα». Τα «μέρη» μπορούν να χρησιμοποιούνται, εφόσον τούτο κριθεί αναγκαίο λόγω του περιεχομένου, της έκτασης και της διάρθρωσης της ύλης. Τα «βιβλία», τα «μέρη» και τα «τμήματα» αριθμούνται λεκτικά και αναγράφονται με κεφαλαία γράμματα (λ.χ. ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ). Τα κεφάλαια αριθμούνται με κεφαλαία γράμματα της ελληνικής αλφαβήτου (λ.χ. Α΄, Β΄, Γ΄ κ.ο.κ.). Σε κάθε περίπτωση προηγείται το αριθμούμενο

υποσύνολο του κώδικα και ακολουθεί ο αριθμός (λ.χ. ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ, ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ, ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ, ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄).

Τα άρθρα αριθμούνται με αραβική αρίθμηση (λ.χ. 1, 2, 3 κ.ο.κ.). Και στην περίπτωση αυτή προηγείται η μνεία του άρθρου με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθεί ο αριθμός (Άρθρο 1).

Μία ομάδα ομοιογενών άρθρων, άρθρων δηλαδή, των οποίων οι επί μέρους ρυθμίσεις μπορούν να αναχθούν σε ευρύτερο αντικείμενο, σκόπιμο είναι να συγκροτείται σε «Κεφάλαιο», το οποίο θα έχει ως τίτλο το ευρύτερο αυτό αντικείμενο. Κατ' ανάλογο τρόπο ομάδες ομοιογενών κεφαλαίων μπορούν να συγκροτούνται σε «Τμήμα», που να έχει ως τίτλο ευρύτερο αντικείμενο ικανό να καλύψει τα θέματα των επί μέρους κεφαλαίων του τμήματος. Ομάδες τμημάτων μπορούν να συγκροτούνται σε «Μέρος» που να έχει ως τίτλο ευρύτερο αντικείμενο ικανό να καλύψει τα θέματα των επί μέρους τμημάτων, ενώ ομάδες «Μερών» μπορούν να συγκροτούνται σε «Βιβλίο» που να έχει ως τίτλο ευρύτερο αντικείμενο ικανό να καλύψει τα θέματα των επί μέρους «Μερών» του Βιβλίου. Ένα «Βιβλίο» μπορεί, κατά περίπτωση, να διαιρεθεί ή να μη διαιρεθεί σε «Τμήματα». Το ίδιο ισχύει και για τις λοιπές υποδιαιρέσεις του κώδικα.

2. Διάρθρωση κειμένου - Άρθρα του κώδικα

Κάθε υποδιαίρεση του κώδικα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ομοιογένεια σε σχέση με την ύλη που ρυθμίζεται με αυτό. Η δομή κάθε άρθρου πρέπει να είναι όσο το δυνατόν απλούστερη. Η ομοιογένεια έχει την έννοια της αποτύπωσης στο κείμενο του άρθρου όσων κανόνων έχουν το ίδιο ειδικότερο αντικείμενο (π.χ. οι διατάξεις, με τις οποίες ορίζονται αφενός οι προϋποθέσεις για το χαρακτηρισμό κτίσματος ως αυθαιρέτου και αφετέρου τα αρμόδια όργανα για την κήρυξη αυθαιρέτου ως κατεδαφιστέου πρέπει να περιλαμβάνονται σε χωριστά άρθρα) ή, κατ' εξαίρεση, και συναφών διατάξεων, αν αυτό κρίνεται σκόπιμο. Μολονότι το ζήτημα τούτο κρίνεται κατά περίπτωση, ανάλογα και με τις ιδιαιτερότητες των σχετικών ρυθμίσεων, είναι προτιμότερο να δημιουργούνται περισσότερα άρθρα με ομοιογενή παρά λιγότερα με ετερογενή ύλη, όπως αναφέρεται και ανωτέρω στο Κεφάλαιο Δ.

Σε σχέση με τη δομή των άρθρων σημειώνονται τα ακόλουθα:

(α) Τα άρθρα είναι δυνατόν, αναλόγως του ουσιαστικού περιεχομένου τους, να υποδιαιρεθούν σε παραγράφους. Οι παράγραφοι χαρακτηρίζονται από νοηματική αυτοτέλεια, αρχίζουν με την τήρηση εσοχής, αριθμούνται δε με αραβικούς αριθμούς (1, 2, 3...). Εάν το άρθρο έχει μία μόνο παράγραφο, η μοναδική αυτή παράγραφος δεν αριθμείται, δηλαδή δεν τίθεται προ αυτής ο αριθμός 1.

(β) Κάθε παράγραφος αποτελείται από ένα ή περισσότερα εδάφια. Ως εδάφιο ορίζεται μία λεκτική περίοδος μεταξύ δύο τελειών. Τα εδάφια δεν αριθμούνται και διατυπώνονται σε συνεχόμενη γραφή, δηλαδή χωρίς να αλλάζει η γραμμή στο κείμενο.

(γ) Αν το περιεχόμενο μιας παραγράφου ή το περιεχόμενο ενός άρθρου που δεν υποδιαιρείται σε παραγράφους περιέχει απαρίθμηση περιπτώσεων, αυτές αριθμούνται με μικρά γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου (δηλαδή α, β, γ κ.ο.κ.), καθεμία δε από αυτές αρχίζει με την τήρηση εσοχής. Εφόσον υπάρχει ανάγκη παράθεσης υποπεριπτώσεων, αυτές δηλώνονται με δύο όμοια γράμματα του ελληνικού επίσης αλφαβήτου (δηλαδή αα, ββ, γγ κ.ο.κ.), ως εξής:

α) .....

αα).....

ββ) .....

β). .....

αα)...

ββ)...

γγ)....

Η διαίρεση αυτή πρέπει να τηρείται κυρίως διότι με τον τρόπο αυτό μπορεί να εξασφαλιστεί η ομοιομορφία κατά την κατάρτιση του κώδικα και η σαφήνεια κατά την παραπομπή στις διατάξεις του από άλλες νομοθετικές ή κανονιστικές πράξεις ή κώδικες.

Όταν ένα άρθρο περιλαμβάνει απαρίθμηση, πρέπει να υπάρχει μέριμνα ώστε κάθε στοιχείο της να συνδέεται άμεσα, νοηματικά και συντακτικά, με την εισαγωγική φράση. Για τον σκοπό αυτό είναι καλύτερο να αποφεύγεται η παρεμβολή αυτόνομων φράσεων ή εδαφίων σε μία απαρίθμηση.

Όσα εκτίθενται παραπάνω ως προς την αρχή της ενότητας και την αρχή της ειδίκευσης κατά τη διαίρεση του κειμένου του κώδικα σε άρθρα, εφαρμόζονται αναλόγως και κατά την υποδιαίρεση των άρθρων σε παραγράφους κ.λπ.-

3. Κατάστρωση του κειμένου – Σειρά διατάξεων

Οι διάφορες διατάξεις πρέπει να καταχωρίζονται με συστηματικό τρόπο.

Οι γενικοί κανόνες, οι γενικές δηλαδή αρχές που ρυθμίζουν τον πυρήνα ενός συγκεκριμένου θέματος, προηγούνται των δευτερευουσών διατάξεων, των διατάξεων δηλαδή που περιέχουν τις παρεπόμενες και ειδικότερες ρυθμίσεις όταν βεβαίως υπάρχουν τέτοιες, ενώ εξάλλου η ρύθμιση των κύριων θεμάτων προηγείται της ρύθμισης των δευτερευόντων θεμάτων. Επίσης, οι διατάξεις που θέτουν κανόνες προηγούνται των διατάξεων που ορίζουν παρεκκλίσεις ή εξαιρέσεις.

Από άποψη περιεχομένου των διατάξεων, η κατάστρωση του κειμένου καταρχήν πρέπει, χάριν ομοιομορφίας, να ακολουθεί την εξής σειρά: Προηγούνται τυχόν γενικές διατάξεις, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ορισμοί, και ακολουθούν οι ουσιαστικές και οι οργανωτικές διατάξεις. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να είναι διακριτές οι ποινικές διατάξεις, οι τελικές διατάξεις και οι μεταβατικές διατάξεις. Οι διατάξεις που προβλέπουν το χρονικό σημείο έναρξης της ισχύος του κώδικα δεν περιλαμβάνονται στο κείμενό του, αλλά στον κυρωτικό νόμο ή, προκειμένου για κωδικοποίηση κανονιστικών πράξεων, στο εγκριτικό προεδρικό διάταγμα.

Γενικές διατάξεις: Γενικές διατάξεις είναι αυτές που περιέχουν γενικές αρχές και αποτελούν το υπόβαθρο του όλου περιεχομένου της κωδικοποιούμενης νομοθετικής ύλης (π.χ. σκοπός, πεδίο εφαρμογής), καθώς και οι διατάξεις που έχουν γενική εφαρμογή, όπως προσδιορισμοί της έννοιας διαφόρων «όρων» που χρησιμοποιούνται στο κείμενο του νόμου. Επισημαίνεται ότι οι ορισμοί πρέπει να παρατίθενται στην αρχή του κωδικοποιητικού κειμένου, εκτός αν αφορούν ορισμένα μόνο μέρη της κωδικοποιούμενης ύλης, οπότε θα πρέπει να παρατίθενται στο οικείο μέρος, κατά προτίμηση στην αρχή του.

Ουσιαστικές διατάξεις: Με το όρο «ουσιαστικές διατάξεις» νοούνται στο παρόν εγχειρίδιο οι διατάξεις που δεν αναφέρονται σε θέματα διαδικασίας, αλλά περιέχουν ουσιαστικές ρυθμίσεις, όπως η θέσπιση προϋποθέσεων ή κωλυμάτων για την άσκηση δικαιώματος, υποχρεώσεων, απαγορεύσεων και ειδικότερων όρων για την ανάπτυξη ορισμένης δραστηριότητας.

Οργανωτικές και διαδικαστικές διατάξεις είναι οι διατάξεις που αναφέρονται στη σύσταση, συγκρότηση, σύνθεση, λειτουργία και στις αρμοδιότητες των οργάνων, καθώς και στη διαδικασία που τηρείται για την έκδοση των πράξεών τους.

Ποινικές διατάξεις. Ποινικές διατάξεις είναι αυτές που προβλέπουν την επιβολή ποινικών κυρώσεων σε περίπτωση παράβασης των επιτακτικών ή απαγορευτικών διατάξεων του κώδικα.

Μεταβατικές διατάξεις: Ο κώδικας πρέπει να διατηρεί αμετάβλητες τις διαχρονικού δικαίου ρυθμίσεις των κωδικοποιούμενων νομοθετημάτων. Για τον σκοπό αυτόν, επιβάλλεται να περιλαμβάνει στο τέλος, σε ειδικό κεφάλαιο ή άρθρο, τις μεταβατικές διατάξεις που υπήρχαν στην υπό κωδικοποίηση νομοθεσία, αν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Οι κωδικοποιούμενες μεταβατικές διατάξεις περιλαμβάνονται προσαρμοσμένες στα νέα δεδομένα του κώδικα. Για παράδειγμα, οι διατάξεις αυτές δεν προσδιορίζονται με αναφορά στο νομοθετικό κείμενο από όπου προέρχονται αλλά στο κεφάλαιο, το άρθρο ή την παράγραφο του κώδικα.

Εξάλλου, ενδέχεται ορισμένες μεταβατικές διατάξεις να έχουν καταστεί πλέον άνευ αντικειμένου και ως εκ τούτου να είναι σκόπιμη η απάλειψή τους, όπως

αναφέρεται ανωτέρω στο κεφάλαιο Γ'. Είναι προφανές ότι η επιλογή αυτή πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή, ώστε να μην ανακύπτουν προβλήματα διαχρονικού δικαίου από την εφαρμογή του κώδικα.

Εφόσον πρόκειται για κωδικοποίηση τυπικών νόμων, σε ιδιαίτερο άρθρο του κυρωτικού νόμου πρέπει να υπάρχει ειδική πρόβλεψη για την κατάργηση της κωδικοποιηθείσας νομοθεσίας.

Διατάξεις που καταργούνται ή διατηρούνται σε ισχύ. Καταργητικές είναι οι διατάξεις, με τις οποίες καταργούνται στο σύνολό τους ή εν μέρει νόμοι που ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του κώδικα, στον οποίο περιλαμβάνονται οι προγενέστερες καταργητικές διατάξεις, ενώ αντίθετα διατηρούμενες σε ισχύ διατάξεις είναι διατάξεις ισχύοντος νόμου που εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την έναρξη ισχύος του Κώδικα.

Η'. Παραπομπή σε άλλες διατάξεις

Όταν είναι αναγκαία η μνεία άλλων νομοθετημάτων, αυτή πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ενιαίο σε όλο τον κώδικα. Συγκεκριμένα, για λόγους ακρίβειας και διευκόλυνσης του χρήστη, πρέπει να αναγράφεται ο αριθμός του νόμου και το έτος δημοσίευσής του. Κατά την πρώτη μνεία του νόμου πρέπει να δηλώνεται σε παρένθεση το τεύχος και ο αριθμός του φύλλου της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως [π.χ. ν. 3133/2003 (ΦΕΚ Α' 85)]. Πρέπει επίσης να αναφέρεται το συγκεκριμένο άρθρο και η παράγραφος αυτού, όπου γίνεται η παραπομπή. Η παραπομπή γίνεται με αναφορά πρώτα του άρθρου και μετά της παραγράφου, του εδαφίου κ.ο.κ. Όπου γίνεται παραπομπή σε εδάφιο, το εδάφιο αναφέρεται ολογράφως με τη σειρά του (π.χ. εδάφιο πρώτο, δεύτερο κ.λπ. και όχι εδάφιο 1 κ.ο.κ.) Σε κάθε περίπτωση αποφεύγονται οι διασταυρούμενες ή διαδοχικές παραπομπές.

Εφόσον δεν προκύπτει σαφώς από την κωδικοποιούμενη διάταξη αν η παραπομπή γίνεται σε διάταξη, όπως αυτή ισχύει και θα ισχύει κάθε φορά (γνήσια παραπομπή), ή, αντιθέτως, όπως ισχύει κατά το χρόνο της παραπομπής, ανεξάρτητα από τυχόν μεταγενέστερες τροποποιήσεις της (μη γνήσια παραπομπή), το κενό αυτό μπορεί να καλυφθεί κατά την κωδικοποίηση με την αναγκαία αναμόρφωση της κωδικοποιούμενης διάταξης, εφόσον έχει επικρατήσει πάγια και αδιαμφισβήτητη λύση για το θέμα αυτό. Εν αμφιβολία δεν τροποποιείται το κείμενο. Αν απαιτείται να γίνει ερμηνεία, όπως όταν η διάταξη, στην οποία γίνεται παραπομπή έχει καταργηθεί ή τροποποιηθεί, είναι αναγκαία η κρίση της Επιτροπής ως προς την έννοια της παραπομπής. Εφόσον καταλείπεται αμφιβολία η παραπομπή πρέπει να θεωρείται ως γνήσια.

Θ'. Συντομογραφίες

Κυριότερες συντομογραφίες είναι οι ακόλουθες:

- Οι νόμοι μνημονεύονται ως «ν.» (π.χ. ν. 1558/1985)
- Τα προεδρικά διατάγματα μνημονεύονται ως «π.δ.». Στη γενική πτώση, η συντομογραφία είναι «π.δ/τος». Συντομογραφία χρησιμοποιείται μόνο όταν μνημονεύεται συγκεκριμένο προεδρικό διάταγμα με τα στοιχεία του (π.δ. 18/1989). Αντιθέτως, η συντομογραφία δεν χρησιμοποιείται σε άλλες περιπτώσεις, όπως στις εξουσιοδοτικές διατάξεις (π.χ. «με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ...» και όχι «με π.δ. που εκδίδεται...»).
- Οι παράγραφοι μνημονεύονται ως «παρ.»
- Το εδάφιο αναφέρεται ως «εδάφιο» και αριθμείται ολογράφως. Όταν συναντάται ο όρος «περίοδος» σε κωδικοποιούμενο κείμενο, στο κωδικοποιητικό κείμενο γίνεται χρήση του πλέον κατάλληλου από τους όρους που αναφέρονται στο παρόν εγχειρίδιο.
- Η περίπτωση μνημονεύεται ως «περ.»
- Η υποπερίπτωση ως «υποπερ.»
- Το στοιχείο αναφέρεται ως «στοιχ.»
- Η υπουργική απόφαση συνήθως αναφέρεται ολογράφως και με αναφορά στον υπουργό που την εξέδωσε (π.χ. η απόφαση 100/2000 του Υπουργού Εθνικής Άμυνας). Σε περίπτωση που τέτοια αναλυτική παραπομπή μπορεί να αποφευχθεί, η παραπομπή γίνεται ως «υ.α.», δηλαδή στο προηγούμενη περίπτωση «με την υ.α. 100/2000».
- Αντίστοιχα, η κοινή υπουργική απόφαση, όταν δεν ενδείκνυται η αναλυτική αναφορά της, μνημονεύεται ως «κ.υ.α.».

Όταν στο κείμενο του νόμου επαναλαμβάνεται συχνά επωνυμία ή τίτλος, μπορεί αντ' αυτών να χρησιμοποιηθεί κατάλληλη συντομογραφία. Στην περίπτωση αυτή, στην πρώτη διάταξη, στην οποία εμφανίζεται η επωνυμία ή ο τίτλος, πρέπει να αναγράφεται ολογράφως και μέσα σε παρένθεση η συντομογραφία. Στη συνέχεια πλέον παρατίθεται η συντομογραφία.

Ι'. Χρήση κεφαλαίων

Πρέπει να αποφεύγεται η τάση που παρατηρείται σε κείμενα νομοθετημάτων να γράφονται με κεφαλαία τα αρχικά ουσιαστικών και επιθέτων. Στην ελληνική γλώσσα, ως γνωστόν, κεφαλαιογραφούνται μόνον τα κύρια ονόματα, τα εθνικά ονόματα, τα ονόματα των μηνών και των ημερών, τα τοπωνύμια, οι τιμητικοί τίτλοι

και τα αρκτικόλεξα ονομασιών νομικών προσώπων, οργανισμών, αυτοτελών υπηρεσιών κ.λπ. (π.χ. ΙΚΑ, ΥΠΑ).

Τα αρκτικόλεξα παρατίθενται με την παρεμβολή τελείας στα κατάλληλα σημεία. Κατ' εξαίρεση, αρκτικόλεξα που έχει καθιερωθεί να αναφέρονται χωρίς τελείες ή αρκτικόλεξα ευρέως χρησιμοποιούμενα αναγράφονται χωρίς τελείες (π.χ. ΦΕΚ, οι κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ, το μισθολογικό κλιμάκιο ΜΚ, οι οργανισμοί ΔΕΗ, ΟΤΕ κλπ).

Οι αρχές και τα όργανα του κράτους (λ.χ. υπουργοί, υπουργεία) γράφονται με το πρώτο γράμμα κεφαλαίο όταν αναφέρονται στο φορέα συγκεκριμένου αξιώματος ή ιδιότητας (π.χ. Πρωθυπουργός, Υπουργός Δικαιοσύνης, η Περιφέρεια Πελοποννήσου). Επίσης λέξεις όπως «Κράτος», «Χώρα», «Επικράτεια» «Δημόσιο» γράφονται με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα. Αντιθέτως, όταν πρόκειται για γενική αναφορά γράφονται με μικρά στοιχεία (π.χ. οι καθ' ύλην αρμόδιοι υπουργοί, οι γενικοί γραμματείς περιφέρειας)».

ΙΑ΄. Ξένοι όροι

Πρέπει κατά κανόνα να αποφεύγεται η χρήση ξένων όρων ή λέξεων. Εάν οι κωδικοποιούμενες διατάξεις περιλαμβάνουν ξένους όρους ή λέξεις, χωρίς αυτό να είναι αναγκαίο, πρέπει, κατά την κωδικοποίηση, να αποδίδονται στην ελληνική γλώσσα, εφόσον έχει διαπλαστεί σχετικώς δόκιμος όρος. Εάν υπάρχει ελληνικός όρος, ο οποίος δεν έχει επικρατήσει, παρατίθεται και ο ξενόγλωσσος εντός παρενθέσεως.

ΙΒ΄ Πίνακας αντιστοιχίας διατάξεων

Τον κώδικα συνοδεύει υποχρεωτικώς παράρτημα κωδικοποιητικών διατάξεων, στο οποίο αναφέρονται αναλυτικά οι διατάξεις που κωδικοποιούνται σε κάθε παράγραφο των άρθρων του κώδικα. Από τον πίνακα αυτόν, σύμφωνα και με τα προαναφερθέντα, θα προκύπτει ποιές από τις διατάξεις του κώδικα ενσωματώνουν στο εθνικό δίκαιο διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, με συγκεκριμένο προσδιορισμό των τελευταίων, εφόσον αυτές μνημονεύονται ή προκύπτουν από τις κωδικοποιούμενες διατάξεις.

Επίσης, τον κώδικα συνοδεύει και παράρτημα κωδικοποιούμενων διατάξεων, στο οποίο αναφέρεται αναλυτικά σε ποιο άρθρο του Κώδικα και σε ποια παράγραφο του κωδικοποιείται η κάθε διάταξη που συμπεριλαμβάνεται στην κωδικοποίηση. Το νομοθέτημα, από το οποίο προέρχεται η κωδικοποιούμενη διάταξη, πρέπει να αναφέρεται στο παράρτημα με τον αριθμό, το έτος, το φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (τεύχος και αριθμός φύλλου) δημοσίευσής του. Τα νομοθετήματα

καταχωρούνται στο παράρτημα αυτό με σειρά αναγραφής κατά την τυπική ισχύ τους και από το παλαιότερο στο νεότερο νομοθέτημα, όπως τροποποιήθηκαν ή συμπληρώθηκαν.

Στους κώδικες νόμων τα παραρτήματα εμπεριέχονται στο κείμενο της αιτιολογικής έκθεσης.

Στους κώδικες κανονιστικών πράξεων, πλέον του παραρτήματος, οι κωδικοποιούμενες διατάξεις αναγράφονται στο κείμενο του κώδικα, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω στο Κεφάλαιο Β΄

ΙΓ΄. Αιτιολογική Έκθεση

Κάθε κώδικας συνοδεύεται από αιτιολογική έκθεση της ΚΕΚ κατά τρόπο ώστε, αν πρόκειται για κωδικοποίηση νόμων, να ενσωματωθεί στην αιτιολογική έκθεση του κυρωτικού νόμου. Στην αιτιολογική έκθεση της ΚΕΚ εκτίθεται συνοπτικά το ιστορικό της κωδικοποίησης, οι λόγοι που την επέβαλαν καθώς και οι λύσεις που δόθηκαν σε προβλήματα, τα οποία ανέκυψαν κατά το έργο της κωδικοποίησης, τόσο σε επίπεδο γενικό (λ.χ. επιλογές όσον αφορά την χρησιμοποιούμενη ορολογία κατά τρόπο ενιαίο σε όλον τον κώδικα) όσο και σε σχέση με επιμέρους διατάξεις (λ.χ. απλοποίηση στη διατύπωση δυσνόητων διατάξεων ή ρητή ή σιωπηρή κατάργηση ορισμένου κανόνα). Στην αιτιολογική έκθεση των κωδίκων κανονιστικών πράξεων αναφέρεται και το χρονικό διάστημα, το οποίο καλύπτει η κωδικοποίηση. Η αιτιολογική έκθεση δεν περιλαμβάνει ουσιαστική αιτιολόγηση των ρυθμίσεων. Ο ερμηνευτής πρέπει να την αναζητήσει στην αιτιολογική έκθεση των νομοθετημάτων που κωδικοποιούνται με τη βοήθεια του πίνακα αντιστοιχίας διατάξεων.

ΙΔ΄. Συντονισμός κωδικοποίησης και τρέχουσας νομοθετικής εργασίας

Το έργο της κωδικοποίησης αποβλέπει στη συγκέντρωση, εκκαθάριση και συστηματική ταξινόμηση των διατάξεων που ισχύουν σε ορισμένους νομοθετικούς τομείς. Οι ομάδες εργασίες και εν τέλει η Επιτροπή δεν έχουν αρμοδιότητα εξέτασης ζητημάτων τροποποίησης της νομοθεσίας, η οποία γίνεται με την έκδοση νόμων κατά τη συνήθη διαδικασία και όχι με την κωδικοποίηση. Ενόψει τούτου, αν εκκρεμεί στη Βουλή σχέδιο νόμου με αντικείμενο που επηρεάζει την ύλη του σχεδίου Κώδικα, είναι σκόπιμο να αναμένεται η ψήφιση του νόμου αυτού, ώστε να ληφθεί υπόψη στην κωδικοποίηση.

Εξάλλου, προϋπόθεση για τη διατήρηση της πρακτικής αξίας και των πλεονεκτημάτων της κωδικοποίησης είναι η συσχέτιση με αυτήν νεότερων νομοθετικών ρυθμίσεων που αφορούν θέματα περιλαμβανόμενα στην ύλη η οποία κωδικοποιήθηκε, και η ενσωμάτωση των ρυθμίσεων αυτών στο κείμενο του κώδικα.

Προϋπόθεση για την επίτευξη του σκοπού αυτού είναι η τήρηση των εξής κανόνων κατά την πρόταση και ψήφιση νομοθετημάτων, των οποίων το αντικείμενο σχετίζεται με το περιεχόμενο του κώδικα:

α) Η τροποποίηση και συμπλήρωση της νομοθεσίας πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο του ισχύοντος κώδικα. Συγκεκριμένα, οι υιοθετούμενες τροποποιήσεις και προσθήκες πρέπει καταρχήν να εισάγονται αποκλειστικά στο κείμενο του κώδικα. Σκόπιμο είναι ακόμη οι επερχόμενες μεταβολές να υιοθετούνται με ενιαία πράξη και όχι με αποσπασματικές διατάξεις.

β) Σε κάθε περίπτωση, πάντως, το κείμενο των νέων κανόνων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον υφιστάμενο κώδικα, ώστε να διατηρείται η συνοχή και η ομοιομορφία του. Τυχόν προκαλούμενη μεταβολή σε διάταξη του κώδικα, πρέπει να συνοδεύεται, αν είναι αναγκαίο, και από τις συνεφελκόμενες τροποποιήσεις στις λοιπές διατάξεις του, οι οποίες παραπέμπουν στην τροποποιούμενη. Επίσης οι παραπομπές πρέπει να γίνονται στις διατάξεις του κώδικα και όχι στις κωδικοποιηθείσες διατάξεις.

γ) Αντικατάσταση διάταξης γίνεται με αναφορά στην αντίστοιχη του κώδικα. Προσθήκη άρθρου αριθμείται με νέο αριθμό, χωρίς αναρίθμηση των λοιπών άρθρων. Αν το προστιθέμενο άρθρο παρεμβάλλεται μεταξύ άλλων, λαμβάνει τον αριθμό του προηγούμενου άρθρου με την προσθήκη του γράμματος Α, Β κ.ο.κ. (π.χ. 10 Α, 10 Β). Το ίδιο ισχύει και σε περιπτώσεις προσθήκης παραγράφου ή περίπτωσης ή στοιχείου.

δ) Τέλος, η πρόταση τροποποίησης πρέπει να συνοδεύεται από αιτιολογική έκθεση, με την οποία: (i) διευκρινίζεται το είδος της τροποποίησης που επιφέρειται (λ.χ. προσθήκη, αντικατάσταση), (ii) επεξηγείται ο σκοπός της τροποποίησης και (iii) προσδιορίζονται οι διατάξεις του κώδικα που μεταβάλλονται (λόγω αντικατάστασης, προσθήκης κ.λπ.).

Νόμοι και προεδρικά διατάγματα που κυρώνουν κώδικες, οι οποίοι καταρτίστηκαν από την Κ.Ε.Κ. γνωστοποιούνται από τον Πρόεδρό της στην Κεντρική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή (Κ.Ε.Ν.Ε.) με τις αναγκαίες διευκρινίσεις, ώστε να διευκολύνεται η τελευταία στον έλεγχο της τήρησης των παραπάνω νομοτεχνικών κανόνων (αρχών) κατά την επεξεργασία διατάξεων νόμων, με τις οποίες θεσπίζονται ρυθμίσεις σχετιζόμενες με το περιεχόμενο κώδικα. Η Κ.Ε.Κ. μπορεί να παρέχει χρήσιμη συνδρομή στην ορθή ενσωμάτωση νεότερων ρυθμίσεων στο κείμενο υφιστάμενου κώδικα, σε όσες περιπτώσεις το αντικείμενο ενός σχεδίου διάταξης τροποποιεί ή επηρεάζει την εφαρμογή διατάξεων τέτοιου κώδικα. Για το σκοπό αυτό είναι σκόπιμο να τίθεται υπόψη της Κ.Ε.Κ. κάθε σχέδιο νόμου, που τροποποιεί διατάξεις κώδικα, πριν την κατάθεσή του στη Βουλή.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ**

Α. Νόμος 3133/2003 (ΦΕΚ Α 85)

Άρθρο 1

Σύσταση και συγκρότηση της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης (Κ.Ε.Κ.)

1. Στη Γενική Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου συνιστάται Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης (Κ.Ε.Κ.).
2. Η Κ.Ε.Κ. αποτελείται από δεκατρία (13) μέλη. Ως μέλη της ορίζονται δικαστικοί λειτουργοί, Νομικοί Σύμβουλοι και Πάρεδροι του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, μέλη του Διδακτικού Επιστημονικού Προσωπικού των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και δικηγόροι, εν ενεργεία ή μη¹.
3. Ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος και τα μέλη της Κ.Ε.Κ. ορίζονται με απόφαση του Πρωθυπουργού. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο Γραμματέας της Κ.Ε.Κ. με τον αναπληρωτή του από το προσωπικό της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης².
4. Ο ορισμός εν ενεργεία δικαστικών λειτουργών και μελών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ως μελών της Κ.Ε.Κ. γίνεται, αντιστοίχως, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 παρ. 2 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 1756/1988 (ΦΕΚ 35 Α), και της παρ. 3 του άρθρου 10 του Π.Δ. 282/1996 (ΦΕΚ 199 Α).

Άρθρο 2

Αρμοδιότητες της Κ.Ε.Κ.

1. Η Κ.Ε.Κ. έχει ως αποστολή την κωδικοποίηση της νομοθεσίας που ισχύει. Με απόφασή της, που εκδίδεται ύστερα από σχετικές εισηγήσεις των οικείων Υπουργείων και εγκρίνεται από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου, προτείνονται Κώδικες τυπικών νόμων και Κώδικες κανονιστικών διαταγμάτων και κανονιστικών υπουργικών αποφάσεων που πρέπει να καταρτιστούν και το θεματικό αντικείμενο καθενός. Η απόφαση αυτή διαβιβάζεται από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου στα αρμόδια Υπουργεία.

¹ Η παρ.2 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 άρθρ.25 Ν.3448/2006 (ΦΕΚ Α 57).

² Η παρ.3 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 άρθρ.25 Ν.3448/2006 (ΦΕΚ Α 57).

2. Η Κ.Ε.Κ. κατάρτιζε τους Κώδικες που θα καθοριστούν με νόμο³. Κατά την κατάρτιση των Κωδίκων επιτρέπονται η αναδιάρθρωση των διατάξεων που κωδικοποιούνται, η απάλειψη των διατάξεων που έχουν καταργηθεί ρητά ή σιωπηρά, καθώς και των μεταβατικών διατάξεων που δεν έχουν πεδίο εφαρμογής, η αναδιατύπωση και μεταφορά των κειμένων στη δημοτική γλώσσα, η προσαρμογή των διατάξεων που καθορίζουν αρμοδιότητες διοικητικών και άλλων οργάνων προς το υφιστάμενο οργανωτικό σχήμα των κεντρικών και αποκεντρωμένων κρατικών υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα, καθώς και οι αναγκαίες για την κωδικοποίηση φραστικές μεταβολές⁴.

3. Η Κ.Ε.Κ. για την υποβοήθηση του έργου της μπορεί να καλεί μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, γενικούς διευθυντές και διευθυντές Υπουργείων και νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου, άλλους υπηρεσιακούς παράγοντες, ειδικούς επιστήμονες και εμπειρογνώμονες. Οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα έχουν υποχρέωση να παρέχουν στην Κ.Ε.Κ. κάθε πληροφορία και στοιχείο που τους ζητείται.

4. Με απόφαση της Κ.Ε.Κ., που εγκρίνεται από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου, μπορεί να ανατίθεται, κατά παρέκκλιση από κάθε γενική και ειδική διάταξη, και με απευθείας ανάθεση, σε νομικά πρόσωπα, οργανισμούς και ινστιτούτα του ευρύτερου δημόσιου τομέα, σε νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και σε ειδικούς επιστήμονες η εκτέλεση συγκεκριμένων προπαρασκευαστικών εργασιών, οι οποίες αναφέρονται ιδίως στη συγκέντρωση της νομοθεσίας και στην κατάταξή της σε θεματικές ενότητες, καθώς και στη σύνταξη και τεκμηρίωση του εγχειριδίου που προβλέπεται στην επόμενη παράγραφο⁵.

³ Στο άρθρο 20 παρ. 1 του ν. 3226/2004 (ΦΕΚ Α 24), ορίζεται ότι: «1. Στην Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης (Κ.Ε.Κ.), που προβλέπεται από το ν. 3133/2003 (ΦΕΚ 85Α), ανατίθεται η σύνταξη κωδίκων νόμων και κωδίκων κανονιστικών διαταγμάτων και αποφάσεων στους εξής τομείς: Εργατική νομοθεσία (όροι εργασίας, συμβάσεις εργασίας, υγιεινή και ασφάλεια στους εργασιακούς χώρους). Νομοθεσία για την απασχόληση (νομοθεσία για τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού και την ανεργία). Φορολογία (φορολογία εισοδήματος, κεφαλαίου, φόρος προστιθέμενης αξίας). Νομοθεσία βιβλίων και στοιχείων. Νομοθεσία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Νομοθεσία τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα). Αγορανομική νομοθεσία. Νομοθεσία προστασίας καταναλωτή. Νομοθεσία για την ενέργεια (συμβατική ηλεκτροπαραγωγή, πετρελαιοειδή, φυσικό αέριο και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας). Νομοθεσία του Εθνικού Συστήματος Υγείας. Συνταξιοδοτική νομοθεσία (πολιτικές, στρατιωτικές και πολεμικές συντάξεις). Νομοθεσία του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Νομοθεσία του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών. Νομοθεσία του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων. Νομοθεσία του Οργανισμού Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών. Νομοθεσία του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου. Δημόσιο Ναυτικό Δίκαιο. Νομοθεσία για το Ελεγκτικό Συνέδριο. Νομοθεσία για τα ναρκωτικά. Νομοθεσία για την οδική κυκλοφορία».

⁴ Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 3 του ν. 3226/2004: «2. Στους κώδικες νόμων μπορεί να περιληφθούν κατ' εξαίρεση διατάξεις κανονιστικών διαταγμάτων και αποφάσεων, αν αυτό είναι απαραίτητο για τις ανάγκες της κωδικοποίησης».

⁵ Στο άρθρο 20 παρ. 3 και 4 του ν. 3226/2004, (ΦΕΚ Α 24), ορίζεται ότι: «3. Ο χρόνος έναρξης των εργασιών για την κατάρτιση καθενός από τους παραπάνω κώδικες καθορίζεται με απόφαση της Κ.Ε.Κ.,

5. Η επιτροπή συντάσσει εγχειρίδιο που περιέχει τους νομοτεχνικούς κανόνες για τη σύνταξη των Κωδίκων. Οι κανόνες αναφέρονται ιδίως στη διαίρεση και ταξινόμηση της ύλης, στον τρόπο αρίθμησης των άρθρων, παραγράφων και εδαφίων, στον τρόπο παραπομπής στις διατάξεις που κωδικοποιούνται και στον τρόπο αναγραφής τίτλων στα άρθρα και στα επί μέρους κεφάλαια των Κωδίκων, καθώς και στη γλωσσική διατύπωσή τους.

Άρθρο 3

Κύρωση και έκδοση των Κωδίκων

1. Τα σχέδια των Κωδίκων που περιλαμβάνουν διατάξεις τυπικών νόμων κυρώνονται από τη Βουλή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 76 του Συντάγματος.
2. Οι Κώδικες που περιλαμβάνουν κανονιστικά διατάγματα και κανονιστικές υπουργικές αποφάσεις εκδίδονται με προεδρικό διάταγμα, ύστερα από πρόταση των αρμόδιων, ανάλογα με το αντικείμενο των διατάξεων που κωδικοποιούνται, Υπουργών.

Άρθρο 4

Αποζημίωση των μελών

1. Στον πρόεδρο, στα μέλη και στον γραμματέα της Κ.Ε.Κ., καθώς και στους αναπληρωτές τους καταβάλλεται αποζημίωση.
2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται το ύψος της αποζημίωσης, κατά παρέκκλιση από κάθε σχετική διάταξη, και οι ειδικότερες προϋποθέσεις για τη χορήγησή της και ρυθμίζεται κάθε σχετικό θέμα. Με όμοια απόφαση μπορεί να ορίζεται αποζημίωση και για τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 ανάλογα με τη συμβολή και το χρόνο απασχόλησής τους.

Άρθρο 5

Εξουσιοδότηση

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου ρυθμίζεται κάθε θέμα που αφορά τη λειτουργία της Κ.Ε.Κ.

Άρθρο 6

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

που εγκρίνεται από το Γενικό Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου. 4. Η εκτέλεση των προπαρασκευαστικών εργασιών που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 του ν. 3133/2003 μπορεί να ανατίθεται και σε ομάδες εργασίας, στις οποίες, πέραν των ειδικών επιστημόνων που προβλέπονται από τη διάταξη αυτή, είναι δυνατόν να μετέχουν δικαστικοί λειτουργοί και δημόσιοι λειτουργοί και υπάλληλοι».

Παραγγέλλουμε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 10 Απριλίου 2003

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ   ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ   ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 10 Απριλίου 2003

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

B.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ
ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Αθήνα, 12 Ιουλίου 2006

Αριθμ. Πρωτ.: 1460

ΘΕΜΑ: Κανονισμός Λειτουργίας της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 5 του ν. 3133/2003 «Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης» (ΦΕΚ Α΄ 85).

2. Το άρθρο 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 «Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα» (ΦΕΚ Α΄ 98) και το γεγονός ότι από τις διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

Αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Ολομέλεια, Τμήματα και Κλιμάκια

1. Η Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης (Κ.Ε.Κ.) συνεδριάζει σε Ολομέλεια, Τμήματα και Κλιμάκια.
2. Η Κ.Ε.Κ. συνεδριάζει σε Ολομέλεια τουλάχιστον μία φορά το μήνα και βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται επτά τουλάχιστον μέλη της.

3. Με απόφαση του Προέδρου της Κ.Ε.Κ. συγκροτούνται από τα μέλη της δύο τμήματα. Τα τμήματα βρίσκονται σε απαρτία, όταν παρίστανται τέσσερα τουλάχιστον μέλη.
4. Ο Πρόεδρος της Κ.Ε.Κ. προεδρεύει στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας και των Τμημάτων. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Προέδρου, της Ολομέλειας ή των τμημάτων προεδρεύει ο Αντιπρόεδρος της Κ.Ε.Κ.
5. Με απόφαση του Προέδρου της Κ.Ε.Κ. μπορεί να συγκροτούνται κλιμάκια από τρία μέλη της για τη μελέτη ειδικών θεμάτων. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο συντονιστής των εργασιών κάθε κλιμακίου.
6. Η Κ.Ε.Κ. κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της συνεργάζεται με το Νομικό Γραφείο της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης και τις αρμόδιες για τη σύνταξη των κωδικοποιούμενων νομοθετικών κειμένων υπηρεσίες των Υπουργείων.

Άρθρο 2

Σύγκληση

1. Η Κ.Ε.Κ. συγκαλείται από τον Πρόεδρο, ο οποίος και συντονίζει τις εργασίες της. Αν ο Πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, η Κ.Ε.Κ. συγκαλείται από τον Αντιπρόεδρό της.
2. Ο Πρόεδρος καθορίζει την ημέρα, την ώρα, τον τόπο των συνεδριάσεων και τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και καλεί τα μέλη να συμμετάσχουν. Η πρόσκληση μπορεί να γίνει και με τηλεφώνημα, τηλεγράφημα, τηλεομοιοτυπία ή άλλο πρόσφορο μέσο. Πρόσκληση δεν απαιτείται όταν οι συνεδριάσεις γίνονται σε ημερομηνίες τακτές που ορίζονται με απόφαση της Επιτροπής, η οποία γνωστοποιείται στα μέλη της. Αν σε συνεδρίαση της Επιτροπής ανακοινώθηκε η ημέρα και η ώρα της επόμενης, δεν απαιτείται πρόσκληση των μελών που ήταν παρόντα. Πρόσκληση δεν απαιτείται, επίσης, όταν μέλος έχει δηλώσει, πριν από τη συνεδρίαση, κώλυμα συμμετοχής του σε αυτή ή όταν το κώλυμα τούτο είναι γνωστό στον Πρόεδρο.
3. Μέλος που αδυνατεί να παραστεί στη συνεδρίαση υποχρεούται να ειδοποιήσει εγκαίρως τον Πρόεδρο. Μέλος το οποίο απουσιάζει αδικαιολόγητα σε περισσότερες από τρεις συνεχόμενες συνεδριάσεις εκπίπτει της ιδιότητάς του ύστερα από διαπιστωτική απόφαση του Πρωθυπουργού.

Άρθρο 3

Συνεδριάσεις

1. Στις Συνεδριάσεις της Ολομέλειας και των τμημάτων συμμετέχουν τα μέλη τους και παρίσταται ο Γραμματέας ή ο αναπληρωτής Γραμματέας της Κ.Ε.Κ., ο οποίος τηρεί συνοπτικά πρακτικά, με την επιφύλαξη του άρθρου 6 παρ. 4 της παρούσας απόφασης.
2. Στις συνεδριάσεις καλούνται τα πρόσωπα που έχουν συμμετάσχει στις προπαρασκευαστικές εργασίες κατάρτισης σχεδίων κωδίκων και εκπρόσωπος του Νομικού Γραφείου της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης. Με απόφαση του Προέδρου, σε συνεδριάσεις μπορεί να καλούνται και εκπρόσωποι υπουργείων, εμπειρογνώμονες και πρόσωπα που μπορεί να βοηθήσουν το έργο της Επιτροπής.

Άρθρο 4

Έναρξη διαδικασίας κατάρτισης Κωδίκων

1. Αν υπάρχει εξουσιοδότηση νόμου προς την Κ.Ε.Κ για την κατάρτιση ορισμένου κώδικα, ο Πρόεδρος της Κ.Ε.Κ. υποβάλλει στο Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης εισήγηση της Ολομέλειας της Επιτροπής που εξειδικεύει τον τρόπο εκτέλεσης των προπαρασκευαστικών εργασιών, αιτιολογεί γενικά ή ειδικά ποια είναι τα κατάλληλα νομικά πρόσωπα, οργανισμοί, ινστιτούτα του ευρύτερου δημόσιου τομέα, νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή ειδικοί επιστήμονες στα οποία προτείνει να ανατεθούν οι προπαρασκευαστικές εργασίες καθώς και η αμοιβή αυτών και επιπλέον εξειδικεύει το χρόνο, μέσα στον οποίο οφείλουν να ολοκληρωθούν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της κωδικοποίησης.
2. Ο Πρόεδρος της Κ.Ε.Κ. υποβάλλει προς το Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης εισήγηση της Ολομέλειας της Κ.Ε.Κ. σχετικά με την κωδικοποίηση της νομοθεσίας και σε άλλες θεματικές ενότητες και με το αντικείμενο της κάθε προτεινόμενης κωδικοποίησης.

Άρθρο 5

Προπαρασκευαστικές Εργασίες Κωδικοποίησης

1. Ο Πρόεδρος της Κ.Ε.Κ. ορίζει ένα ή περισσότερα μέλη της Επιτροπής ως Εισηγητές για κάθε σχέδιο Κώδικα. Οι Εισηγητές συντονίζουν τις προπαρασκευαστικές εργασίες της κωδικοποίησης, αναφέρουν την πρόοδο των εργασιών στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας ή των τμημάτων της Κ.Ε.Κ. και θέτουν στην Ολομέλεια προς επίλυση κάθε σημαντικό πρόβλημα που ανακύπτει κατά την εκτέλεση των προπαρασκευαστικών εργασιών κωδικοποίησης.
2. Κατά την εκτέλεση των προπαρασκευαστικών εργασιών κωδικοποίησης τηρούνται ανεπίσημα πρακτικά.
3. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες κωδικοποίησης ολοκληρώνονται με τη σύνταξη προσχεδίου κώδικα και εισηγητικού σημειώματος προς την Κ.Ε.Κ., στο οποίο αποτυπώνονται αναλυτικά όλες οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί και όλα τα τυχόν ζητήματα που έχουν ανακύψει κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες.

Άρθρο 6

Έγκριση σχεδίων Κωδίκων

1. Τα σχέδια Κωδίκων καταρτίζονται με τρόπο, ώστε να προκύπτει με σαφήνεια, ποιες ακριβώς είναι οι διατάξεις που κωδικοποιούνται, ιδίως με την εισαγωγή παράτιλου δίπλα σε κάθε διάταξη του σχεδίου κώδικα ή με άλλο τρόπο που θα εγκρίνει η Επιτροπή. Τα σχέδια Κωδίκων συνοδεύονται υποχρεωτικά από παράρτημα κωδικοποιούμενων διατάξεων, στο οποίο αναφέρεται αναλυτικά σε ποια παράγραφο άρθρου του σχεδίου κώδικα περιέχεται η κάθε κωδικοποιούμενη διάταξη, καθώς και από παράρτημα κωδικοποιητικών διατάξεων, στο οποίο αναφέρονται αναλυτικά οι διατάξεις που κωδικοποιούνται σε κάθε παράγραφο των άρθρων του σχεδίου κώδικα.
2. Η επεξεργασία των σχεδίων Κωδίκων γίνεται ύστερα από εμπεριστατωμένη εισήγηση των Εισηγητών.
3. Τα σχέδια Κωδίκων, με τα παραρτήματά τους, εγκρίνονται από την Ολομέλεια της Κ.Ε.Κ.

4. Οι παρατηρήσεις της Ολομέλειας της Κ.Ε.Κ. διατυπώνονται σε αναλυτικό πρακτικό, στο οποίο καταχωρούνται και οι τυχόν μειοψηφίες.

Άρθρο 7

Εγχειρίδιο νομοτεχνικών κανόνων

1. Με απόφαση του Προέδρου της Κ.Ε.Κ. συγκροτείται κλιμάκιο από μέλη της για την εκπόνηση ή την τροποποίηση και συμπλήρωση εγχειριδίου που περιέχει τους νομοτεχνικούς κανόνες για τη σύνταξη των Κωδίκων.
2. Το εγχειρίδιο της προηγούμενης παραγράφου εγκρίνεται με απόφαση της Ολομέλειας της Κ.Ε.Κ.

Άρθρο 8

Παρακολούθηση κωδικοποιήσεων

1. Η Κ.Ε.Κ. ενημερώνεται για τις εργασίες κωδικοποίησης τυπικών νόμων, κανονιστικών διαταγμάτων και κανονιστικών αποφάσεων που πραγματοποιούνται από επιτροπές που έχουν συσταθεί με νόμο ή βάσει εξουσιοδότησης νόμου ή από φορείς, στους οποίους έχει ανατεθεί το σχετικό έργο. Για το σκοπό αυτό, η Κ.Ε.Κ. μπορεί να ζητεί για το σκοπό αυτό σχετικές πληροφορίες από τα οικεία υπουργεία, επιτροπές και φορείς.
2. Ο Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης μπορεί να ζητά από την Κ.Ε.Κ. να ελέγξει και να εκφράσει γνώμη για σχέδια κωδίκων που έχουν καταρτιστεί από άλλες επιτροπές κωδικοποίησης πριν την κατάθεσή τους προς κύρωση στη Βουλή ή πριν την υποβολή προς υπογραφή στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σχετικών σχεδίων προεδρικών διαταγμάτων.

Άρθρο 9

Έκθεση προόδου έργου κωδικοποιήσεων

1. Ο Πρόεδρος της Κ.Ε.Κ. υποβάλλει τον Ιούνιο και Δεκέμβριο κάθε έτους στο Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης έκθεση πεπραγμένων της Κ.Ε.Κ. και προόδου του έργου των κωδικοποιήσεων.

2. Στην έκθεση της προηγούμενης παραγράφου αναφέρονται ιδίως τα ακόλουθα:

α) Τα σχέδια κωδίκων που έχουν εγκριθεί από την Κ.Ε.Κ. κατά το εξάμηνο στο οποίο αναφέρεται η έκθεση και η τυχόν κύρωσή τους με νόμο ή η έκδοση κυρωτικού προεδρικού διατάγματος, σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 3133/2003

β) Η πρόοδος των εργασιών κατάρτισης σχεδίων κωδίκων, τυχόν προβλήματα που έχουν ανακύψει και η προτεινόμενη λύση τους, εφόσον αυτή δεν ανήκει στις αρμοδιότητες της Κ.Ε.Κ. καθώς και πιθανολογούμενο χρονοδιάγραμμα εξέλιξης και ολοκλήρωσης κάθε εργασίας.

γ) Ο προγραμματισμός εργασιών του επόμενου εξαμήνου.

δ) Τυχόν προτάσεις για τη βελτίωση εκτέλεσης συγκεκριμένης εργασίας ή γενικά της λειτουργίας της Επιτροπής

ε) Καταγραφή των εργασιών κωδικοποίησης που πραγματοποιούνται από υπουργεία και άλλους φορείς, αναφορά της προόδου τους και τυχόν προτάσεις για την επίσπευση ή την επιβοήθηση των σχετικών επιτροπών.

στ) Πρόταση για μακροπρόθεσμο προγραμματισμό εργασιών κωδικοποιήσεων.

Άρθρο 10

Γραμματεία της Επιτροπής

1. Ο Γραμματέας της Επιτροπής ή ο αναπληρωτής του:

α) αποστέλλει εγκαίρως τις προσκλήσεις στα μέλη της Επιτροπής και τα πρόσωπα που καλούνται στις συνεδριάσεις και τα ενημερώνει για τα θέματα που θα συζητηθούν.

β) αποστέλλει, όποτε απαιτείται, αντίγραφα των σχετικών κειμένων

γ) παρίσταται στις συνεδριάσεις και κρατεί σημειώσεις για τη σύνταξη των πρακτικών.

δ) συντάσσει τα επίσημα πρακτικά τα οποία υπογράφονται από τον Πρόεδρο και το Γραμματέα

ε) τηρεί το αρχείο και προβαίνει κατά διαστήματα με εντολή του προέδρου στην εκκαθάρισή του.

στ) προετοιμάζει κάθε άλλο έγγραφο και προβαίνει σε κάθε άλλη ενέργεια, σχετική με τις εργασίες και τις αρμοδιότητες της Επιτροπής, που θα του αναθέσει ο Πρόεδρος.

2. Ο Γραμματέας ή ο αναπληρωτής του υποστηρίζει και τις προπαρασκευαστικές εργασίες κωδικοποιήσεων, αν ο Πρόεδρος το κρίνει σκόπιμο.

Άρθρο 11

Τελικές διατάξεις

1. Η απόφαση αυτή ισχύει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
2. Από την έναρξη ισχύος της απόφασης αυτής καταργείται η απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου 1241/2003 «Ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης» (ΦΕΚ Β' 1039).

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΚΑΡΡΑΣ